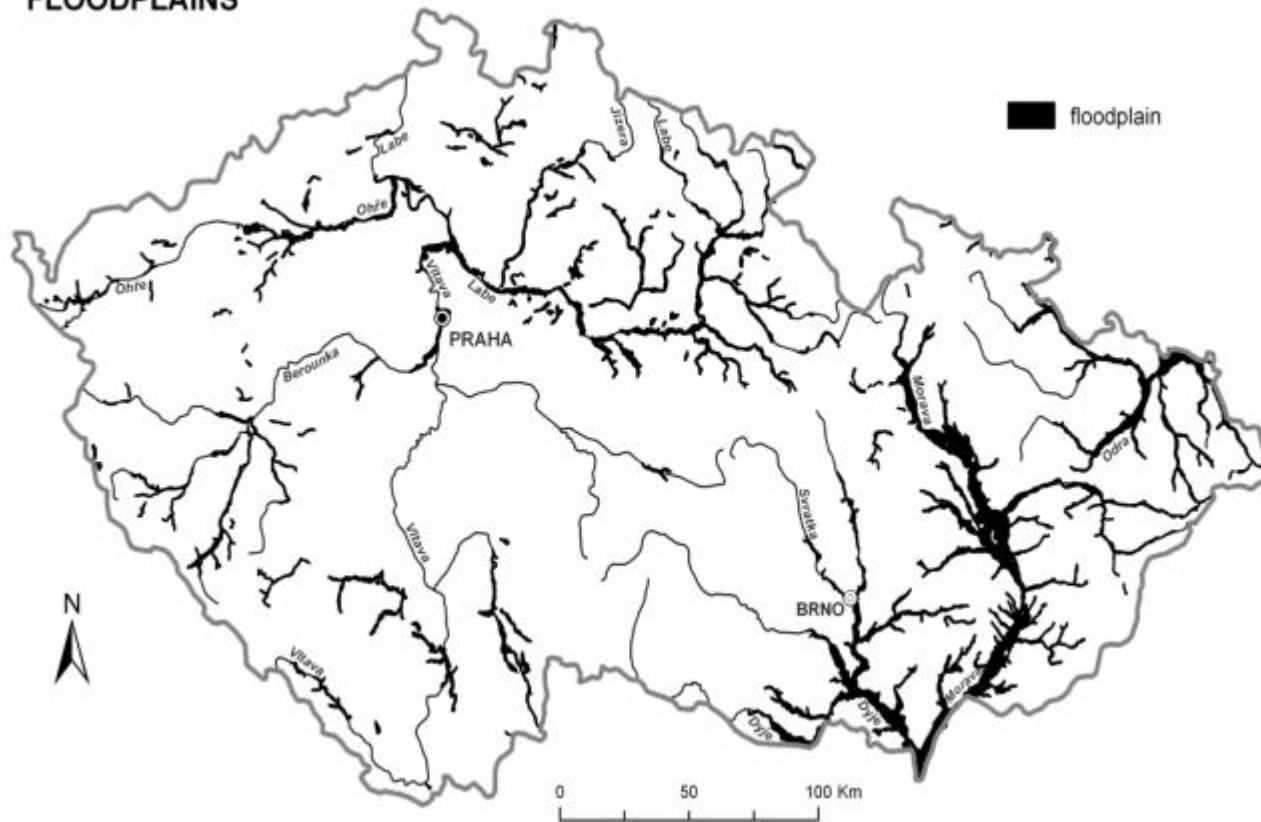

Podpora zlepšování
přírodního prostředí v České
republice
revitalizace a renaturace

Říční nivy

FLOODPLAINS

Nivy jako přírodní útvary

- Niva je přírodní tvar vzniklý fluviálními pochody. Poříční a údolní nivy mají svoji svéráznou prostorovou strukturu svým původem spojenou s vodou a toky živin, která se liší od okolního terénu. Ve vertikálním řezu jsou nivy v České republice tvořené dvěma základními souvrstvími, a to spodním - složeným ze štěrko-pískových korytových usazenin (hlavně pleistocenního stáří, zčásti přepracovanými v holocénu) a svrchním – silty a jíly uloženými během povodní v holocénu. Tak poříční a údolní nivy tvoří nejnižší akumulární části České republiky, ploché a periodicky zaplavované krajiny, které jsou jednak objektem přírodních geomorfologických (krajinotvorných) procesů spolu s hydrologickými procesy proudící vody a jednak antropogenních pochodů

Dolnomoravská niva jako výsledek fluviálních procesů (Osypané břehy)

Ekosystémové služby niv

- Poříční a údolní nivy v jejich původní podobě byly velmi cenné pro obyvatelstvo, protože poskytovaly řadu ekosystémových služeb, a to zejména
  - a) omezení počtu a intenzity povodní,
  - b) zadržování přebytku povodňových vod a umožňování buď jejich postupného odtoku do vodních toků, nebo zasakování do zásob podzemních vod v nivách,
  - c) omezování plošného znečišťování vodních toků,
  - d) filtrování lijákových vod v povodí,
  - e) snadný přístup k pitné vodě,
  - f) vytváření vhodných habitatů pro divokou zvěř a
  - g) úrodnou a rovnou půdu pro zemědělství.

Změny v údolních nivách

- V druhé polovině 19. století začala být volně meandrující, divočící a anastomozující koryta vodních toků regulována. Koryta byla napřimována, byla vykopána nová hluboká koryta a ohrázována. Hluboká antropogenní koryta a lemující hráze zadržovaly povodňovou vodu a narušily tak konektivitu údolních svahů, niv a koryt vodních toků. Regulace vodních toků vyústila ve fragmentaci niv, došlo ke změnám v délce vodních toků a indexu sinuosity. Byly rovněž vykáceny velké plochy lužních lesů a ploché povrchy niv se změnily v louky a pole. Nivy začaly být stále více zastavovány .

Regulované koryto řeky Moravy v Dolnomoravské nivě

Dyjsko-svratecký úval regulovaná řeka

Regulace nezabránila povodním Dolnomoravská niva

Narušení ekosystémových služeb

- Fragmentace niv a narušení retenční schopnosti
- Narušení podélné i příčné konektivity niv
- Zastavění niv a vznik tvrdých povrchů v nivách a tím i omezení zasakování srážkových vod
- Snížení hladiny podzemních vod v nivách
- Znečištění podzemních vod v nivách a omezení jejich využívání pro zásobování obyvatelstva
- Omezení vhodných habitatů v nivách

Krajinotvorné programy

- Program revitalizace říčních systémů - PRŘS
- Program péče o krajinu - PPK

Cíle:

- zlepšení a k obnovení rovnovážného vodního režimu v krajině
- podpora druhové rozmanitosti., zachování a vytváření přirozených a významných biotopů
- opatření vedoucí ke zlepšení čistoty povrchových vod

Oblasti podpory

PRŘS - pozitivní zásahy do vodního režimu v krajině

- obnovy přirozených funkcí vodních toků
- odstraňování migračních překážek v tocích
- výstavby a obnovy vodních nádrží
- podpora mokřadních ekosystémů,
- výstavba a obnova ČOV a kanalizací

PPK - udržení kulturního stavu krajiny

- ošetřování památných stromů a alejí, výsadby
- zakládání TTP
- podpora druhové rozmanitosti, likvidace náletových dřevin, extenzivní pastva
- Péče o volnou krajinu a o zvláště chráněná území

Způsob přidělení podpory

Programy:

- Dotační
- Žadatelské

- Záměry a žádosti jsou přijímány územně příslušnými středisky AOPK ČR
- Spolupráce s Regionálními poradními sbory

Vynakládání fin. prostředků v letech 2000 - 2004

	počet akcí	mil.Kč
revitalizace vodních toků	147	192
revitalizace mokřadních prvků a prvků ÚSES vázaných na vodní režim	72	136
stavba rybích přechodů	25	43
Tvorba protierozních opatření z odpovídajícího osiva a sadbového materiálu (TTP, ÚSES)	1086	148
Vytváření podmínek pro zachování významných biotopů (kosení, nálet, pastva)	1531	62
výstavba a obnova vodních nádrží	755	854
Ošetření památných a jiných významných stromů	551	27
Opatření k podpoře přírodě blízkého hospodaření v lesích	13	2
Výstavba ČOV a kanalizací	252	1245

Příklady v praktických ukázkách

Vodní toky - technická díla minulosti

Revitalizované, obnovené toky

Orlické Záhoří

Dolní Příbrání

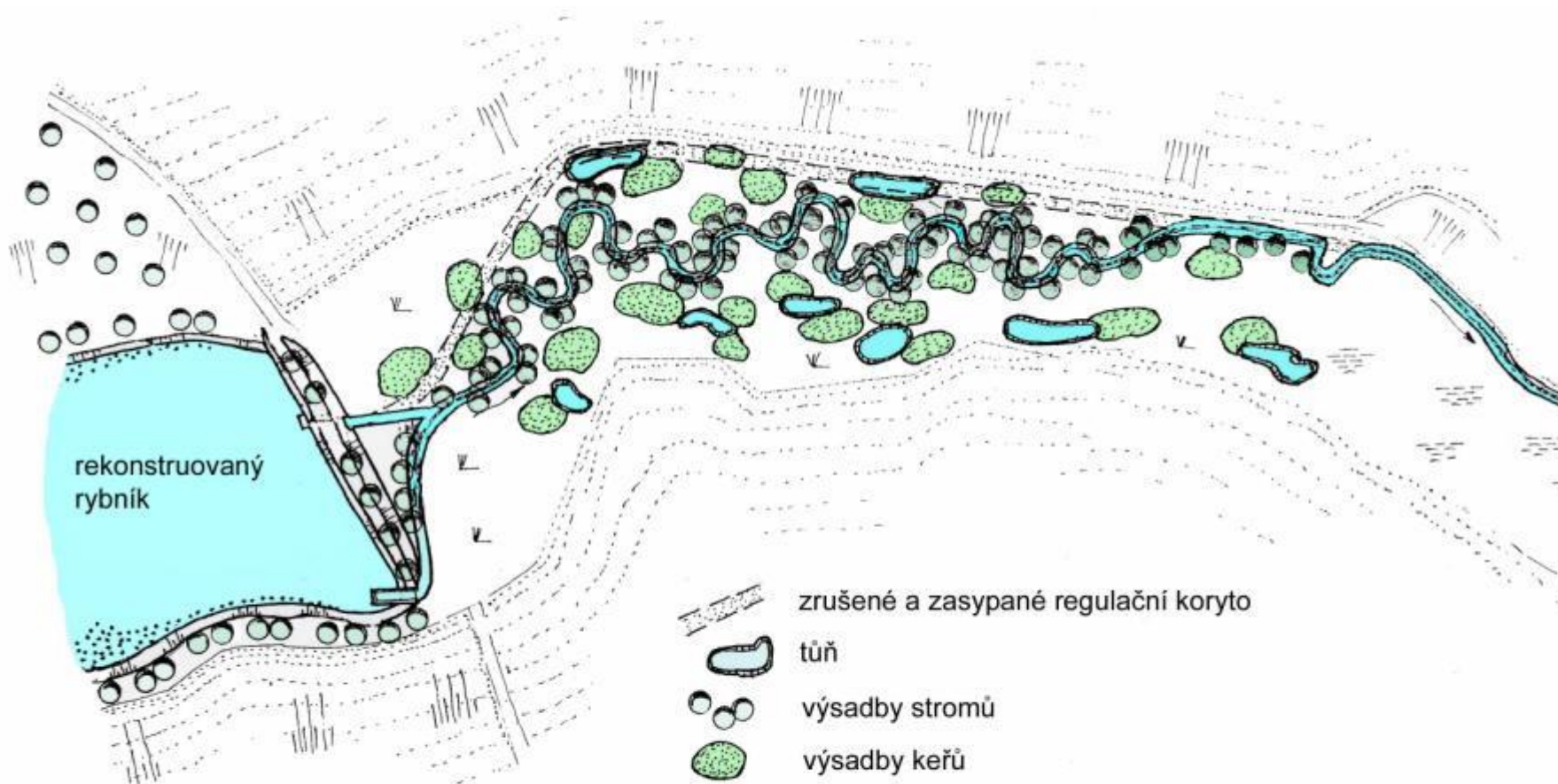
Neustupov, Slupský potok

Kněhyně

Pravonín

Uskutečněná kombinovaná revitalizace u Pravonína: Revitalizace koryta potoka a nivy a rekonstrukce rybníka pod obcí.

Rybníky Matka a Bohdanečský

Mokřady Božice

Tůně

Rybí přechody

Vysazování lososa do Kamenice

Umožnění migrací pro obojživelníky

Biokoridor Malholtice

Děkuji za pozornost

